

Nr 96

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag till epileptikervården för budgetåret 1956/57; given Stockholms slott den 2 mars 1956.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Hedlund

Propositionens huvudsakliga innehåll

Beträffande statens anstalt för fallandesjuka föreslås vissa personalförstärkningar för en kostnad av omkring 31 000 kronor. Avlöningsanslaget uppräknas med 164 400 till 1 261 000 kronor och omkostnadsanslaget med 53 200 till 391 900 kronor. För fortsatt utrustning i anledning av ny- och ombyggnader vid anstalten äskas ett reservationsanslag av 21 000 kronor.

Driftbidraget i allmänhet till de enskilda epileptikeranstalterna föreslås höjt från 1 300 till 1 500 kronor per vårdplats och år räknat fr. o. m. den 1 januari 1956. Bidraget till svenska diakonsällskapet för dess epileptiker-klinik å Stora Sköndal föreslås utgå med 99 000 kronor för år 1956. Medelsbehovet under anslaget till Bidrag till epileptikeranstalter beräknas för budgetåret 1956/57 till 1 340 000 (+ 226 000) kronor.

Föreningen Margarethahemmet föreslås erhålla ett från 130 000 till 240 000 kronor höjt statsbidrag för sanering av epileptikerhemmets ekonomi under år 1955.

Vidare föreslås, att Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a skall erhålla dels statsbidrag med 75 000 kronor för utrustning av dess epileptikeranstalt Fogdarödshemmet m. m., dels ett ränte- och amorteringsfritt lån om 645 000 kronor för uppförande av ett nytt vårdhem för epileptiker vid Sättoftahemmet.

För fortsatt om- och utbyggnad av statens anstalt för fallandesjuka äskas ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
2 mars 1956.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund, frågor om *anslag till epileptikervården* för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under elfte huvudtiteln, punkterna 51, 52, 54 och 55, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1956/57 beräkna *dels* till Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor, *dels* till Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader ett förslagsanslag av 377 000 kronor, *dels* till Bidrag till epileptikeranstalter ett förslagsanslag av 1 356 000 kronor, *dels ock* till Bidrag till föreningen Margarethahemmet för sanering av hemmets ekonomi ett anslag av 240 000 kronor.

I samband med min preliminära anmälan av dessa anslagsfrågor framhöll jag, att medicinalstyrelsen — som genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1954 erhållit i uppdrag att verkställa utredning rörande epileptikervårdens ordnande — den 16 och 23 december 1955 avlämnat *dels* betänkande med förslag rörande organisationen och finansieringen av epileptikervården m. m. (SOU 1955: 52), *dels ock* anslagsäskanden för epileptikervården för budgetåret 1956/57. Då betänkandet och äskandena vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande var föremål för remissbehandling, hade jag icke kunnat taga ställning till däri framlagda förslag. Med hänsyn härtill förordade jag, att förenämnda fyra anslag uppfördes i riksstatförslaget med allenast preliminärt beräknade belopp.

Jag anhåller nu att få upptaga hithörande spörsmål till fortsatt behandling.

Jag vill därvid erinra om att medicinalstyrelsens förenämnda utredningsuppdrag av styrelsen anförtrotts en särskild *delegation för epileptiker-*

vården¹, vilken i samband med överlämnande till styrelsen av sitt betänkande jämväl överlämnade anslagsäskanden för epileptikervården för budgetåret 1956/57. I den mån medicinalstyrelsen tillstyrkt dessa äskanden, redovisas de i det följande såsom styrelsens egna.

I betänkandet framlagda förslag innebär i korthet bl. a. följande. Huvudmannskapet bör delas mellan landstingen (vartill hänföres även städerna utanför landsting) och staten på det sätt, att landstingen svarar för den vård, som meddelas inom den allmänna kroppssjukvårdens ram, medan staten svarar för den vård, som kräver en särskilt anordnad anstaltsorganisation. För sistnämnda ändamål föreslås omorganisation av fyra epileptikeranstalter till epilepsisjukhus med särskilda observationsavdelningar. Med epilepsisjukhus avses anstalter med en medicinsk utrustning som är jämförlig med kroppssjukhusens och med en heltidsanställd läkare som i första hand är ansvarig för vården. Utöver epilepsisjukhus bör finnas epileptikerhem i tillräckligt antal, förslagsvis sju. Den medicinska verksamheten vid epilepsisjukhusen bör främst avse långtidsobservation och -behandling. De observationsavdelningar, som bör finnas, bör alltså i första hand användas för observation av på sjukhusen varaktigt intagna patienter. De neurologiska klinikerna vid undervisningssjukhusen skall fungera som arbetscentra för den högst kvalificerade epileptikervården. Varje fall av epilepsi eller misstänkt epilepsi bör utredas vid neurologisk specialklinik.

Remisstiden beträffande förenämnda betänkande har icke ansetts kunna sättas kortare än omkring fyra månader, d. v. s. till den 30 april 1956. Förslag grundade på betänkandet kan därför icke föreläggas innevarande års riksdag. Det är emellertid min avsikt att förelägga 1957 års riksdag proposition i ämnet.

Då medicinalstyrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1956/57 utgått från att den i betänkandet föreslagna omorganisationen av epileptikervården skulle genomföras fr. o. m. den 1 januari 1957, redovisas i det följande endast de delar av äskandena, som med utgångspunkt från nu gällande organisation och utan att föregripa i betänkandet framlagda förslag ansetts böra föranleda proposition till årets riksdag.

I. Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	1 110 000	1 092 989
1954/55	1 110 000	1 139 026
1955/56 (statsliggaren s. 1010)	1 096 600	
1956/57 (förslag)	1 261 000	

¹ Byråchefen E. Anneli, inspektören för epileptikervården T. Arnéus, professorn N. Antoni, överläkaren R. Almqvist, förbundsdirektören I. Dahlgren och direktorn Th. Levenstam.

Yrkande

I skrivelse den 21 december 1955 hemställer medicinalstyrelsen, att förvarande anslag uppräknas med 210 400 till 1 307 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförstärkningar m. m.	
a) 1 socialkurator i Ce 18	+ 11 268
b) 1 laboratoriebiträde i Ce 11	+ 8 760
c) 1 kanslibiträde i Ce 11	+ 8 760
d) 5 sköterskor i Ce 10	+ 42 000
e) 1 farmaceut, arvode	+ 2 000
f) 1 sjukgymnast, arvode	+ 8 000
g) Praktikant för lärarpersonal	+ 1 120
h) Semestervikarie för anstaltschefen	+ 45
i) Kollämpare	+ 4 900
j) Arvode till ytterligare en predikant	+ 200
2. Personalminskning	
2 ekonomibiträden i Ce 5	— 12 888
3. Löneeregleringar	
a) 1 rektor i Ca 27 i st. f. folkskollärare i Ce 21	+ 5 304
b) 7 översköterskor i Ca 15 i st. f. i Ca 14	+ 2 688
c) 1 laboratoriebiträde i Ca 11 i st. f. tekniskt biträde i Cg 11	—
d) 1 ekonomibiträde i Ca 11 i st. f. i Ca 10	+ 360
4. Omräkning	
Omräkning med hänsyn till 1954/55 års belastning samt ändrade beräkningsgrunder för rörligt tillägg	+ 127 883
	+ 210 400

Motiv

1 a) Medicinalstyrelsen erinrar om att vid Vilhelmsro icke finns hjälpverksamhet i den form, som organiserats vid statens sinnessjukhus. Bland viktiga arbetsuppgifter för en kurator kan särskilt framhållas: kontakt med kuratorerna vid de neurologiska klinikerna, med anhöriga och med myndigheter under tiden för patientens anstaltsvistelse, samarbete med arbetsvårdande och yrkesrådgivande institutioner, placering av patienter i arbete genom kontakt med privatpersoner och industrier, fortsatt stöd och råd under den ofta ömtåliga övergångstiden från anstalt till självständig verksamhet samt efterundersökningar beträffande utskrivna.

1 b) I anstaltens nya medicinska centrum tillkommer laboratorielokaler, röntgenavdelning, fotografirum, histologiskt laboratorium m. m. Därmed skapas förutsättningar för tillfredsställande laboratorie- och andra undersökningar. Laboratoriesköterskan måste då avlastas från sådana göromål som diskning, vissa enklare rutinundersökningar, omfattande apoteks-göromål, sådan assistans vid röntgenundersökningar, som ej kräver särskild kompetens (bl. a. framkallning), den till undersökningar och journalföring hörande fotograferingen samt histologiskt arbete. En del av tjänstgöringen skulle vara förlagd till elektroencefalografiska (EEG) labo-

ratoriet. För nämnda ändamål erfordras ett tekniskt biträde, lämpligen ett laboratoriebiträde i lönegrad Ce 11.

1 c) Överläkaren och läkaren har ingen skrivhjälp, ett förhållande, som saknar motsvarighet vid sinnessjukhusen. Denna brist har visat sig medföra mycket stora svårigheter och hämmar starkt det egentliga läkararbetet. Då såväl journalföringen som det administrativa arbetet är av komplicerad natur och språkkunskaper är önskvärda för litteraturexcerpter, katalogisering och utskrifter, bör för ändamålet inrättas en kanslibitradestjänst i lönegrad Ce 11. I mån av tid skulle vederbörande också biträda å föreståndarinneexpeditionen med bokföring av privata medel och flitpenningar, utskrift av avlöningssuppgifter, förande av dagsverkslistor m. m.

1 d) och 2) Antalet sjukvårdspersonal på avdelningarna är 49, d. v. s. 1 på 4,49 patienter. I utredningar beträffande sinnessjukhusen beräknas det genomsnittliga behovet till 1 på 3. Vid Salberga, Vipeholms kvinnliga avdelning och dess barnavdelning är motsvarande tal resp. 1 på 3,94, 1 på 3,45 och 1 på 2,62.

Det finns intet vägande skäl för att anse personalbehovet mindre här än vid sinnessjukhus. Vilhelmsro har ett i normala fall utåtriktat och rörligt klientel. Nära hälften av patienterna är barn i skolåldern, en del under skolåldern, vilket är ett erkänt personalkrävande klientel. För jämförelse mellan vuxna och barn kan hänvisas till förut redovisade siffror från Vipeholm.

På grund av personalbrist måste patienterna alltför ofta skickas ensamma till undersökningar, samtal och behandlingar, vilket medför att man inte får erforderlig kontakt med avdelningen beträffande patientens allmänna beteende i det dagliga livet, prestationer, kompletterande objektiva beskrivningar av symtom. Sådant kan icke ersättas med de utförligaste anteckningar.

Arbetschemat är vidare så pressat att möjlighet saknas att ge personalen fortlöpande instruktion beträffande olika aspekter av undersökning och behandling av epilepsi, observationer på avdelningen, psykologiska och sociala moment m. m.

Det är heller icke möjligt att med nuvarande personalstyrka frigöra personal för assistens vid den sjukgymnastiska behandlingen av spastiska symtom och förlamningar, som måste inarbetas i det dagliga arbetet på avdelningarna.

På var och en av fem avdelningar finnes ett ekonomibiträde i lönegrad Ce 5. Det erforderliga arbetet med städning m. m. gäller i helt övervägande grad den egentliga avdelningen med sovrummens skötsel. Detta kan icke utsträckas över dagen utan måste göras färdigt på morgonen, varför all tillgänglig personal måste medverka. Under dagen måste all personal användas för tillsyn av sängliggande patienter och andra sjukvårdande uppgifter. Det finns icke möjlighet att avgränsa ett arbetsområde för ren städ-

ning o. d., som kan göras under »ekonomitid». Om ekonomibiträderna icke deltog i nämnda sjukvårdsuppgifter och tjänstgöringen vore förlagd till ekonomitid, skulle de under stora delar av denna tid icke ha något att göra.

Med hänsyn till det anförda och för att i någon mån tillgodose behovet av sjukvårdspersonal bör denna utökas med fem sköterskor, varvid två av befattningarna såsom avdelningsbiträden skulle utgå.

1 e) Med hänsyn till vikten av den medikamentära behandlingen bör dispensering, beredning och fördelning av läkemedel utföras av utbildad personal. Genom att för ändamålet anställa en farmaceut med tjänstgörings-skyldighet en gång i veckan — varje gång mellan en och fem timmar efter göromålens art och omfattning — bör en tillsvidare godtagbar lösning kunna erhållas. Till arvode åt farmaceuten bör beräknas 2 000 kronor för bud-getår.

1 f) För patienterna vid Vilhelmsro spelar kontrakturer o. d. en viktig roll. En nyligen gjord inventering har visat, att ett 40-tal av de 220 patienterna behöver sjukgymnastisk behandling så snart som möjligt. En sådan behandling av spastiska pareser måste vara långvarig och konsekvent samt bör sättas in så tidigt som möjligt. Vid Vilhelmsro är klientelet ungdomligt, till stor del skolbarn, vilket ökar möjligheterna att nå resultat.

Under förutsättning att sjukgymnasten bedriver sitt arbete med varje patient periodvis och mellan dessa perioder utövar nödig kontroll över patientens behandling på avdelningen kan man försöksvis räkna med ett behov av minst 40 behandlingar i veckan. Den gängse taxan för sjukgymnastisk behandling är 4 till 5:50 kronor per behandling. För ändamålet bör därför beräknas i runt tal 8 000 kronor.

1 g) För att kunna upprätthålla en tillfredsställande rekrytering och utbildning bör såsom arvode till praktikant vid skolan beräknas 140 kronor per månad under åtta månader årligen. Beloppet motsvarar utgifterna för kost och logi. Praktikanten bör även kunna fullgöra vissa uppgifter, som f. n. är svåra att inrymma i undervisningsschemat.

1 h) För arvode till semestervikarie för anstaltschefen bör beräknas ett belopp av 45 kronor.

1 i) Sedan den nya panncentralen tagits i bruk erfordras under eldnings-säsongen, d. v. s. vanligen sju månader, en extra kollämpare med en ersättning av omkring 700 kronor per månad.

1 j) Å det till anstalten hörande arbetshemmet Fristaden, beläget cirka sex kilometer från huvudanstalten, brukar kyrkoherden i orten hålla några gudstjänster varje år, vilket hittills skett utan ersättning. Det är skäligt att viss ersättning, förslagsvis 200 kronor för år, utgår härför.

3 a) År 1948 inrättades en folkskollärartjänst i lönegrad Ce 21, d. v. s. två lönegrader högre än motsvarande tjänst inom folkskolorna. Motive-ringen härför torde ha varit, att folkskolläraren vid anstalten hade en ställning, som motsvarade folkskolornas överlärare. Han skulle sålunda

stå i förmansställning till övriga 10 lärare och ansvara för en ändamålsenlig organisation av skolarbetet. Skolan, som har ett hundratal elever tål väl en jämförelse med de större sinnesslöskolorna. Härtill kommer, att klientelet är mycket ojämnt, såväl i emotionellt avseende som intellektuellt. Intelligenskvoterna har växlat mellan 50 och 135. De medicinska faktorerna spelar in mycket starkt.

Med hänsyn till nuvarande löneställningar inom folkskollärarkåren, kravet på kompetens utöver en folkskollärares och den viktiga ställningen som överlärare bör befattningen uppflyttas. Föreståndaren vid Margarethahemmet är placerad såsom rektor, tillhörande lönegrupp III, i lönegrad Ca 27 enligt den för särskolor för vissa psykiskt efterblivna bestämda lönegrupperingen. Befattningshavaren har visserligen ansvaret för anstaltens administration, men är å andra sidan förman för endast $5\frac{1}{2}$ lärare.

Med hänsyn härtill och till vad förut anförts bör folkskolläraren vid Vilhelmsro icke placeras lägre än som rektor i grupp III, d. v. s. i lönegrad Ca 27.

3 b) Enligt beslut av 1955 års höstriksdag har samtliga vid sjukhuset befintliga sju överskötersketjänster uppflyttats från Ca 14 till Ca 15. Med anledning härav torde anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän böra uppräknas med (7×384) 2 688 kronor.

3 c) Vid EEG-laboratoriet finnes f. n. ett tekniskt biträde med avlöning enligt lönegrad Cg 11. Ett sådant laboratorium är av central betydelse för undersökning av epilepsisjuka. EEG-undersökningarna kan inte utföras annat än med hjälp av ett specialutbildat biträde. Det är därför viktigt, att befattningen regleras till ordinarie, förslagsvis med placering såsom laboratoriebiträde i lönegrad Ca 11.

3 d) Innehavaren av befattningen såsom ekonomibiträde i lönegrad Ca 10 tjänstgör bl. a. som postbud, ombestyr alla transporter med lastbil samt handhar anstaltens förråd av porslin och rengöringsmedel. Före 1947 benämndes denna tjänst ekonomist av första klass och var placerad en lönegrad högre än övriga ekonomisttjänster. Förslaget om uppflyttning till Ca 11 överensstämmer med vad styrelsen förordat i anslagsäskanden för statens sinnessjukhus för budgetåret 1956/57.

Yttranden

Statskontoret vill icke motsätta sig, att frågan om lönegradsplaceringen för folkskolläraren upptages till omprövning och att därvid beaktas, att denne fullgör vissa rektorsgöromål. Slutlig ställning i denna fråga bör dock icke tagas, förrän den utredning föreligger klar, som f. n. enligt vad ämbetsverket inhämtat pågår inom civildepartementet rörande lönegradsplaceringen av rektorerna vid särskolorna.

Ämbetsverket finner skäl icke föreligga att ändra den nuvarande be-

fattningen som tekniskt biträde i Cg 11 till en tjänst som laboratoriebiträde i Ca 11. Befattningen bör dock för att bereda innehavaren pensionsrätt kunna uppföras i Ce 11.

Förslaget om inrättande av ytterligare skötersketjänster vid anstalten anser sig ämbetsverket kunna tillstyrka i vad gäller två tjänster i Ce 10.

Som skrivhjälp till läkarna vid anstalten bör enligt statskontorets mening lämpligen anställas ett biträde i den reglerade befordringsgången.

Statens lönenämnd kan icke tillstyrka medicinalstyrelsens förslag, att tjänsten som folkskollärare vid Vilhelmsro — f. n. placerad i lönegrad Ce 21 — omändras till en rektorstjänst i lönegrad Ca 27. Mot den gjorda jämförelsen med rektorstjänsten vid Margarethahemmet har lönenämnden intet att erinra. Nämnden vill emellertid framhålla, att sistnämnda tjänst är placerad i lönegrad Ca 23. Med tillämpning av nuvarande principer för lönegrupperingen av rektorstjänsterna vid de statsunderstödda särskolorna för psykiskt efterblivna m. fl. synes nu ifrågavarande lärartjänst vid Vilhelmsro närmast böra hänföras till lönegrupp I med placering i 23 lönegraden.

Lönenämnden kan icke tillstyrka att tjänsten som ekonomibiträde (postbud och chaufför) uppflyttas från lönegrad Ce 10 till Ce 11.

Den sakkunnige för prövning av organisationen av maskin- och byggnadspersonalen vid statens sinnessjukhus m. m. — vars uppdrag även omfattar statens anstalt för fallandesjuka — kan i utredningens nuvarande läge icke bedöma behovet av maskin- och byggnadspersonal vid anstalten. Några nya pensionsgrundande befattningar inom förevarande område bör därför icke nu inrättas. Ej heller kan den sakkunnige tillstyrka höjning i lönegrad av dylika befattningar. Däremot tillstyrker den sakkunnige, att en eldare i lönegrad Ca 10¹, vars göromål av den sakkunnige befunnits vara av beskaffenhet att motivera en tjänst såsom reparatör i 12 lönegraden, meddelas vikariatslöneförordnande i sistnämnda lönegrad.

Departementschefen

Det klientel, som f. n. vårdas vid statens anstalt för fallandesjuka, är förhållandevis personalkrävande. Icke mindre än omkring 130 av anstaltens cirka 220 patienter utgöres sålunda av barn eller ungdomar. Såsom medicinalstyrelsen framhållit måste en förstärkning av sjukvårdspersonalen vid anstalten med hänsyn härtill anses vara synnerligen angelägen. Jag är dock icke f. n. beredd att förorda en utökning av sjukvårdspersonalen med mer än tre sköterskor i lönegrad Ce 10. Samtidigt torde emellertid, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, två ekonomibiträdestjänster i lönegrad Ce 5 böra indragas.

Anstaltens nya medicinska centrum, inrymt i den nyligen färdigställda administrationsbyggnaden, kommer att under våren 1956 kunna tagas i

¹ Fr. o. m. den 1 januari 1956 placerad i lönegrad Ca 11.

bruk för sitt ändamål. För att bättre kunna utnyttja de laboratorie- och andra undersökningsresurser, som detta möjliggör, bör såsom hjälp åt laboratoriesköterskan anställas ett tekniskt biträde med placering i lönegrad Cg 8.

Vid anstalten finnes f. n. endast ett kontorsbiträde, vilket visat sig otillräckligt redan för göromålen å expeditionen. Med hänsyn härtill och då det är angeläget, att överläkaren och läkaren beredes tillgång till skrivhjälp för deras expeditionella arbete m. m. anser jag mig böra förorda, att medel anvisas för anställande av ytterligare ett kontorsbiträde i den reglerade befordringsgången. Befattningshavaren bör dock anställas med halvtidstjänstgöring.

För avlöningar till extra arbetskraft torde böra anvisas oförändrat belopp, 25 000 kronor. Med hänsyn till angelägenheten av att de patienter, som lider av spastiska pareser m. m., kan erhålla sjukgymnastisk behandling har jag därvid räknat med att inom nämnda kostnadsram möjlighet skall finnas att för ett belopp av i runt tal 6 000 kronor anlita timanställd sjukgymnast.

Praktikant för lärarpersonal synes lämpligen böra på anstaltens bekostnad erhålla fri kost samt, i den mån tillgängliga utrymmen så medgiver, fri bostad. Någon särskild medelsanvisning för ändamålet synes vid bifall härtill icke vara erforderlig.

Såsom arvode åt semestervikarie för anstaltschefen synes böra beräknas 45 kronor.

Till av medicinalstyrelsen i övrigt föreslagna personalförstärkningar är jag icke beredd att nu taga ställning.

Beträffande folkskollärartjänsten i lönegrad Ce 21 torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva frågan om lönegradsplacering och tjänstebestämmning i anslutning till vad som kan komma att gälla beträffande rektorstjänsterna vid de statsunderstödda särskolorna för psykiskt efterblivna.

Det tekniska biträdet i lönegrad Cg 11, som f. n. avlönas med anlitan av det för extra arbetskraft beräknade beloppet, synes böra erhålla extra ordinarie anställning i samma lönegrad under benämningen laboratoriebiträde.

Den föreslagna uppflyttningen av ett ekonomibiträde från lönegrad Ca 10 till Ca 11 kan jag icke tillstyrka. Däremot förordar jag, att en eldare i lönegrad Ca 11, vilken synes ha samma arbetsuppgifter som en reparatör i 12 lönegraden, i avbidan på resultatet av pågående utredning rörande maskin- och byggnadspersonalens ställning meddelas vikariatslöneförordnande i sistnämnda lönegrad.

Vad medicinalstyrelsen i övrigt föreslagit, innebärande vissa automatiska utgiftsförändringar, har icke givit mig anledning till annan erinran än att anslaget bör uppräknas också med hänsyn till av 1955 års riksdag beslutad uppflyttning av tre eldare från Ca 10 till Ca 11.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat erfordras en ökning av medelsanvisningen med omkring 31 400 kronor för föreslagna nya tjänster m. m., med 5 000 kronor för lönerogleringar samt med 128 000 kronor för höjningen av det rörliga tillägget m. m. Anslaget bör alltså uppräknas med (31 400 + 5 000 + 128 000) 164 400 kronor.

Med hänsyn till det anförda beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 640 000 (+ 47 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 3 400 (+ 100) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 370 000 (— 2 300) kronor samt rörligt tillägg 247 600 (+ 119 600) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (640 000 + 3 400 + 370 000 + 247 600) 1 261 000 (+ 164 400) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens anstalt för fallandesjuka, som påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens anstalt för fallandesjuka, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	640 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	3 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	370 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	247 600

Summa kronor 1 261 000;

c) till *Statens anstalt för fallandesjuka*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 261 000 kronor.

II. Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	361 000	352 182
1954/55	343 500	340 690
1955/56 (statsliggaren s. 1012)	338 700	
1956/57 (förslag)	391 900	

Yrkande

I skrivelse den 21 december 1955 hemställer medicinalstyrelsen, att anslaget uppräknas med 75 600 till 414 300 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anvisat 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Bränsle, lyse och vatten m. m.	89 764	80 000	100 000	+ 20 000
2. Övriga expenser.	6 500	6 500	39 300	+ 32 800
3. Inköp och underhåll av inventarier	6 996	9 100	9 100	+ — 0
4. Tvätt och renhållning	7 275	7 000	16 000	+ 9 000
5. Utspisning.	161 005	165 000	170 000	+ 5 000
6. Läkemedel m. m.	26 247	22 000	26 000	+ 4 000
7. Patienternas sysselsättning och förströelse	10 355	11 600	16 900	+ 5 300
8. Diverse utgifter	5 798	6 000	5 500	— 500
				+ 75 600

Motiv

1) Under innevarande år kommer ny panncentral och nytt administrationshus att tagas i bruk, vilket medför ökade kostnader. Posten bör därför höjas till 100 000 kronor.

2) I samband med uppförandet av nytt administrationshus och ny panncentral bör den manuellt betjänade telefonväxeln utbytas mot en automatiserad. Det måste ur allmän ekonomisk synpunkt anses otillfredsställande att ha utrymmen anordnade för växeln i den nya byggnaden, vilka i brist på växel inte kan komma till användning. Leveranstiden är enligt inhämtad uppgift omkring tre år och kostnaden uppgår enligt televerkets beräkningar till omkring 30 000 kronor.

Utbyggnaden av telefonnätet kommer även att medföra ökade kostnader för telefonabonnemang m. m. Då vidare flera nya expeditioner tillkommer i nybyggnaden, bör posten uppräknas med 2 300 kronor för abonnemangsavgifter och 500 kronor för skrivmateriel.

3) Av de för innevarande budgetår anvisade medlen, 9 100 kronor, är ett belopp om 3 500 kronor avsett för vissa engångsanskaffningar.

Vid besök på anstalten har befunnits, att såväl dess utrustning med arbets- (och alltså personal-) besparande maskiner i kök och andra ekonomitrymmen som dess standard i fråga om patientrummens möblering är klart underlägsen genomsnittlig sjukhusstandard. Posten bör därför under alla omständigheter upptagas med oförändrat belopp.

4) Medicinalstyrelsen har föreskrivit, att de två ångpressarna i anstaltens tvättlinrättning skall tagas ur bruk och privat tvättlinrättning anlitas för den tvätt, som måste strykas. Kostnaden härför ugör kronor 2: 90 per kg. Med en tvättgodsmängd av ungefär 3 000 kg per år blir kostnaden härför 8 700 kronor. Härtill kommer erforderligt belopp för tvättmedel samt övriga rengöringsmedel.

Ryhovs sjukhus har emellertid förklarat sig villigt att övertaga anstal-

tens hela tvättgodsmängd, under förutsättning att maskinparken där förnyas. Kostnaden för tvätt på Ryhovs sjukhus kan beräknas till ungefär 30 öre per kg, vilket med en tvättgodsmängd av cirka 50 ton per år motsvarar en kostnad av omkring 15 000 kronor. I så fall skulle anstaltens tvättinrättning helt nedläggas.

Vare sig nuvarande provisorium skall fortsätta eller ej, bör posten beräknas till 16 000 kronor.

5) På grund av höjda priser på mjölk och köttvaror bör anslaget ökas med 5 000 kronor.

6) Under budgetåret 1954/55 uppgick belastningen till 26 247 kronor, vilket innebär en ökning med 5 560 kronor från budgetåret 1953/54. Ökningen beror huvudsakligen på vidgad tillämpning av moderna undersöknings- och behandlingsmetoder. Under år 1955 beräknas den nya administrationsbyggnaden med bl. a. röntgen, elektroencefalografiskt och kliniskt laboratorium samt tandklinik kunna tagas i bruk, vilket medför ökade kostnader.

7) För innevarande budgetår har för inköp av skolmateriel, som ej är att anse som förbrukningsartiklar, anvisats 1 100 kronor. För motsvarande ändamål erfordras för nästa budgetår 400 kronor.

Enligt gällande stadga och i anslutning därtill utfärdade föreskrifter skall flitpengar utgå såsom uppmuntran till patienter, som visat välförhållande. Det kan knappast tillräckligt betonas, vilken betydelse flitpengarna har ur psykologisk synpunkt. Åtskilliga skolelever, som uppfyllt alla krav för att erhålla flitpengar, har dock icke kunnat erhålla sådana, emedan anslagsposten icke räckt till.

Fick- och flitpengar bör utgå med belopp, som nära anknyter till för särskoleelever av 1951 års sinnesslövsutredning föreslaget system. I enlighet härmed bör skoleleverna erhålla fickpengar med belopp, varierande från 50 öre till en krona 50 öre per vecka upp till 16 års ålder. Härför erforderligt belopp kan beräknas till 5 200 kronor per år, varav 2 600 kronor erfordras under nästa budgetår. Härutöver bör medel beräknas till flitpengar åt arbetande vuxna patienter och åt sådana skolelever, som gjort sig särskilt förtjänta därav. För detta ändamål bör anvisas 7 400 kronor, innebärande en höjning med 3 400 kronor. Delposten till patienternas sysselsättning och förströelse skulle alltså bli uppräknad till (11 600 — 700 + 2 600 + 3 400) 16 900 kronor.

Delposten i fråga, som f. n. är högstbetecknad, bör liksom motsvarande post i omkostnadsstaten för statens sinnessjukhus upptagas förslagsvis.

Yttrande

Statskontoret avstyrker inrättandet av automattelefon vid anstalten och likaledes att delposten patienternas sysselsättning och förströelse upptages

förslagsvis. En uppräknig av nyssnämnda delpost till 15 000 kronor anser sig statskontoret dock kunna förorda.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under delposten till bränsle, lyse och vatten m. m., innebärande en höjning med 20 000 kronor, har jag intet att erinra.

Enär anstalten redan efter de nu genomförda om- och tillbyggnadsarbetena visat sig ha behov av en ny telefonväxel, förordar jag, att medicinalstyrelsen bemyndigas att för en kostnad av omkring 30 000 kronor utlägga härför erforderlig beställning. Då leveranstiden enligt uppgift är omkring tre år, erfordras emellertid nu ingen medelsanvisning för ändamålet. Höjningen av delposten till övriga expenser synes med hänsyn till det anförda kunna begränsas till 2 800 kronor.

Delposten till inköp och underhåll av inventarier synes på av medicinalstyrelsen anförda skäl böra uppföras med oförändrat belopp, 9 100 kronor.

Under delposten till tvätt och renhållning beräknar jag i enlighet med medicinalstyrelsens förslag en höjning av medelsanvisningen med 9 000 kronor. Jag vill därvid framhålla, att enligt vad jag inhämtat två befattningar såsom ekonomibiträden i lönegrad Ce 5 f. n. hålles vakanta till följd av att anstalten på i styrelsens framställning redovisade skäl måst för viss tvätt anlita privat tvättinrättning. Jag förutsätter, att dessa båda tjänster även i fortsättningen så länge nämnda utväg anlitas hålles vakanta.

Delposten till utspisning torde med beaktande av belastningen under budgetåret 1954/55 och därefter inträdda prisstegringar böra uppräknas med 10 000 kronor.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under delposterna till läkemedel m. m. och till diverse utgifter, innebärande en höjning med 4 000 resp. en nedräkning med 500 kronor, har icke givit mig anledning till erinran.

Fickpengar till skoleleverna bör såsom medicinalstyrelsen föreslagit utgå i enlighet med de principer, som tillämpas vid landstingens särskolor för psykiskt efterblivna. Det synes emellertid angeläget, att förslaget genomföres redan från det nya budgetårets början. Kostnadsökningen för ändamålet kan med hänsyn härtill beräknas till omkring (2 600 + 2 600) 5 200 kronor. Då medicinalstyrelsens övriga förslag i detta sammanhang icke förantlett någon erinran från min sida, beräknar jag ökningen av medelsbehovet under delposten till patienternas sysselsättning och förströelse till (5 300 + 2 600) 7 900 kronor.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör anslaget uppräknas med (20 000 + 2 800 + 9 000 + 10 000 — 500 + 7 900) 53 200 kronor och sålunda upptagas till (338 700 + 53 200) 391 900 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 391 900 kronor.

III. Statens anstalt för fallandesjuka: Utrustningskostnader

Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag om 184 000 kronor (statsliggaren s. 1013).

Yrkande

I *skrivelse den 27 januari 1956* har *medicinalstyrelsen* hemställt, att till utrustning av statens anstalt för fallandesjuka måtte anvisas ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

Motiv

För utrustning av medicinskt centrum har för budgetåret 1955/56 preliminärt anvisats ett belopp av 10 000 kronor. Direktionen har beräknat hela kostnaden för utrustningen till 24 125 kronor. Efter detaljgranskning av förslaget tillstyrker centrala sjukvårdsberedningen, att 24 800 kronor anvisas för ändamålet.

Direktionen har enligt avgivna förslag beräknat kostnaden för utrustning, föranledd av ombyggnad av nuvarande administrationsbyggnaden till personalbostäder till 5 600 kronor. Styrelsen föreslår, att — i avvaktan på centrala sjukvårdsberedningens granskning — 5 200 kronor anvisas.

Det sammanlagda medelsbehovet beräknas alltså till (24 800 — 10 000 + 5 200) 20 000 kronor.

Departementschefen

Av det för innevarande budgetår för detta ändamål anvisade anslaget, 184 000 kronor, var ett belopp om 10 000 kronor avsett för att bereda medicinalstyrelsen möjlighet att påbörja inköpen av utrustning till vissa speciella behandlingslokaler — bl. a. tandklinik, operationsrum och ljusbehandlingsrum — inom den nyligen färdigställda administrations- och behandlingsbyggnaden. Sistnämnda belopp beräknades preliminärt i avbidan på centrala sjukvårdsberedningens granskning av utrustningsförslaget.

Enligt numera av beredningen verkställd granskning beräknas kostnaderna för ifrågavarande utrustning till 24 800 kronor.

Kostnaden för utrustning av de personalbostäder, som erhålles genom pågående ombyggnad av den nuvarande administrationsbyggnaden, har av direktionen för anstalten beräknats till 5 600 kronor. Medicinalstyrelsen

har föreslagit, att i avbidan på centrala sjukvårdsberedningens granskning av utrustningsförslaget ett preliminärt beräknat belopp av 5 200 kronor anvisas. Enligt vad jag under hand inhämtat torde emellertid centrala sjukvårdsberedningen komma att föreslå, att för ändamålet anvisas ett belopp av 5 800 kronor. Beredningens förslag torde böra godtagas.

I enlighet härmed skulle det sammanlagda medelsbehovet komma att uppgå till (24 800 — 10 000 + 5 800) 20 600 eller i avrundat tal 21 000 kronor. Jag förordar, att för ändamålet anvisas ett reservationsanslag om sistnämnda belopp.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens anstalt för fallandesjuka: Utrustningskostnader* för budgetåret 1956/57 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 21 000 kronor.

IV. Bidrag till epileptikeranstalter

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	800 000	862 584
1954/55	870 000	759 063
1955/56 (statsliggaren s. 1013)	1 114 000	
1956/57 (förslag)	1 340 000	

Yrkanden

I. *Medicinalstyrelsen* — som tillika överlämnat framställningar från styrelsen för svenska diakonsällskapet om dels höjning för år 1956 av nu utgående extra statsbidrag till dess vid epileptikeranstalten å Stora Sköndal anordnade kliniska undersökningsavdelning från 94 120 till 140 000 kronor, dels ock tilläggsanslag för samma ändamål för år 1954 med 17 112 kronor — har i *skrivelse den 21 december 1955* hemställt om höjning av styrelsens andel av förevarande anslag med 1 181 000 till 2 220 000 kronor, avseende

- 1) höjning för år 1956 av nu utgående driftbidrag i allmänhet till epileptikeranstalterna från 1 300 till 1 700 kronor per vårdplats och år m. m.,
- 2) höjning av förenämnda extra statsbidrag till svenska diakonsällskapet till 113 000 kronor, samt
- 3) särskild medelsanvisning om sammanlagt 807 000 kronor för täckande av visst inkomstbortfall m. m. vid övergång till ett i anslutning till i betänkandet föreslagen ny epileptikerorganisation ifrågasatt nytt statsbidragssystem. Sistnämnda förslag bör dock av inledningsvis redovisade skäl icke föranleda någon åtgärd.

II. *Skolöverstyrelsen* har i *skrivelse den 27 augusti 1955* uppskattat medelsbehovet för statsbidrag till lärarlöner vid Margarethahemmet till 85 000 kronor, innebärande en ökning med 10 000 kronor.

Motiv

I. (Medicinalstyrelsens framställning)

1) Riksförsäkringsanstalten har efter samråd med medicinalstyrelsen beslutat, att epilepsi skall anses som sjukdom i sjukförsäkringslagens mening samt att vård på epileptikeranstalt skall anses som sjukhusvård i den bemärkelse, ordet har i samma lag. Ändringen, som inte direkt kommer att påverka belastningen å förevarande anslag, torde komma att träda i kraft den 1 januari 1956.

Det allmänna statsbidraget till de enskilda epileptikeranstalterna för budgetåret 1956/57, vilket enligt gällande utbetalningsföreskrifter avser anstalternas kostnader för driften under kalenderåret 1956, bör liksom hittills utgå med ett för hela året bestämt belopp.

Beträffande storleken av statsbidraget har statskontoret i remissyttrande över anslagsäskandena till 1955 års riksdag anfört, att detta bör beräknas på ett bidragsunderlag, som motsvarar den verkliga genomsnittskostnaden per vårdplats, en princip som i och för sig är riktig.

Den verkliga genomsnittskostnaden per vårdplats vid epileptikeranstalterna uppgick år 1954 till 5 223 kronor för år. Om från denna kostnad subtraheras den genomsnittliga, i oktober 1955 gällande vårdavgiften (en av landsting driven anstalt ej medräknad), 3 063 kronor, skulle statsbidraget enligt den angivna principen böra bestämmas till (5 223 — 3 063) 2 160 kronor för år. Den lägsta platskostnaden förstnämnda år uppgick till (8: 84 × 365) 3 226 kronor. Kostnaderna för anstaltsvård undergick under år 1955 en väsentlig stegring. I oktober 1955 uppgick sålunda den lägsta årskostnaden till 3 900 kronor per vårdplats. Under år 1956 kan denna kostnad beräknas stiga till följd av fortsatta löneökningar m. m. Stegringens storlek kan icke i förväg exakt beräknas. Man bör emellertid beakta — förutom nyss angivna faktorer — önskvärdheten av att medel beräknas till patienternas flitpengar, så att varje därtill berättigad patient kan erhålla sådan uppmuntran, om möjligt med väsentligt högre belopp än det vid två anstalter konstaterade medeltalet av tre öre om dagen. Vidare framstår det som ett önskemål — ej minst ur sjukförsäkringslagens synpunkt — att de nuvarande vårdavgifterna icke tillåts stiga alltför mycket. Med hänsyn till dessa omständigheter torde kostnadsstegringen under år 1956 vid den driftbilligaste anstalten icke bli lägre än 400 kronor, varvid årskostnaden för vårdplats uppgår till 4 300 kronor. Vid oförändrad vårdavgift skulle statsbidraget alltså böra bestämmas till 1 700 kronor. Kostnaden härför beräknas till (750 × 1 700) 1 275 000 kronor.

Statsbidraget till epileptikeranstalterna uppgick för år 1954 till 1 000 kronor, utgår för år 1955 med 1 300 kronor och har nu föreslagits höjt till 1 700 kronor för år 1956. Denna successiva stegring av statsbidraget och dess utbetalning i efterskott utsätter anstalternas likviditet för på-

frestningar. Några anstalter hade redan sommaren 1955 allvarliga svårigheter att skaffa för driften erforderliga medel. För att undgå denna olägenhet bör medicinalstyrelsen bemyndigas att under juli 1956 tillfälligt öka de föreskrivna förskotten (50 procent av det för närmast föregående kalenderår utbetalade statsbidraget) till belopp, som i varje fall motsvarar högst 50 procent av det för löpande kalenderår fastställda statsbidraget. Förskottet bör i sin helhet avräknas från det fastställda statsbidraget vid dess utbetalande efter 1956 års utgång. Någon särskild medelsanvisning för bestridande av »extraförskottet» erfordras därför icke.

Vid det utbyggda Fogdarödshemmet avser hemmets styrelse att begära en utökning av platsantalet från 67 till 72. Rådande platsbrist torde vidare nödga medicinalstyrelsen att under år 1956 medge inrättande av ett tiotal tillfälliga vårdplatser. För ändamålet bör beräknas ett belopp av (15 × 1 700) 25 500 kronor.

2) På framställning av styrelsen för svenska diakonsällskapet har under en följd av år anvisats ett extra statsbidrag till dess kliniska undersökningsavdelning å Stora Sköndal. I särskilda skrivelser har sällskapet anhållit, dels att för år 1956 måtte beviljas ett dylikt bidrag med 140 000 kronor, dels ock att för år 1954 måtte utgå tilläggsanslag med 17 112 kronor. Medicinalstyrelsen föreslår efter verkställd granskning, att för år 1956 måtte anvisas 113 000 kronor. Sällskapets och medicinalstyrelsens förslag för år 1956, som bygger på av 1955 års riksdag godtagna principer (jfr propositionen nr 94/1955) framgår av följande sammanställning med kortfattad redogörelse för medicinalstyrelsens motivering.

	Diakon- sällskapet	Medicinal- styrelsen
<i>Utgifter</i>		
1) Avlöningar	193 098	191 256
2) Pensionsavgifter	10 500	10 500
3) Telefon	4 200	3 900
4) Värme, vatten och elkraft	11 000	11 000
5) Sjukvårdsartiklar	24 000	24 000
6) Förvaltningskostnader	5 000	4 000
7) Litteratur	1 500	1 500
8) Tvätt och renhållning	2 400	2 400
9) Räntor 4,75 % av 153 000	7 267	7 267
10) Avskrivning (amortering)	15 750	15 750
11) Kosthållet 4 900 kostdagar å 4:75	23 275	16 110
12) Underhåll av byggnader och inventarier	2 200	2 200
13) Porton, frakter, kontorsmaterial, trycksaker, försäkringar	2 500	2 500
14) Diverse oförutsedda utgifter	2 600	2 600
Summa kronor	305 290	294 983

		Diakon- sällskapet	Medicinal- styrelsen
<i>Inkomster</i>			
15) Diakonskolan för undervisning		1 000	1 000
16) Poliklinikavgifter inkl. eeg, ekg, och röntgen		10 000	10 000
17) Dagavgifter $340 \times 14 \times 24$		114 240	117 120
18) Statsbidrag $14 \times 1\,300$		18 200	23 800
Från vårdhemmen:			
19) Berga	$\frac{20}{100} \times \frac{124 \times 116\,056}{229}$	sålunda uträknat	12 568
20) Skäve	$\frac{20}{100} \times \frac{91 \times 116\,056}{229}$	sålunda uträknat	9 224
21) Underskott att täckas genom statsbidrag		140 058	113 167
		<u>Summa kronor</u>	<u>305 290</u>
			294 983

Posten 1. Medel har beräknats för följande nya tjänster: en socialkurator i lönegrad 17, en halvtidsanställd sjukgymnast och en halvtidsanställd vårdare. Behovet av en särskild socialkurator har gjort sig starkt gällande. En utredning av patienternas sociala situation är synnerligen angelägen, vartill kommer frågan om patienternas rehabilitering, som fordrar en mångfald åtgärder av social-medicinsk natur. Denna del av verksamheten har under gånget verksamhetsår visat stark tendens att öka. En sjukgymnastisk behandling av de epileptiskt sjuka är i många fall nödvändig. Under år 1954 har 31 patienter erhållit sådan behandling genom den sjukgymnast, som diakonsällskapet anställt mot arvode. I detta arbete har jämväl en sjukvårdare under nära halvtid fått deltaga. Denna verksamhet behöver dock väsentligen öka för att alla de patienter, som är i behov av sådan behandling, skall erhålla den i erforderlig utsträckning. Det har visat sig omöjligt att utan avsevärd övertid och alltför hård belastning på personalen uppehålla vården vid avdelningen utan en halvtidsanställd vårdare.

Lönen till den biträdande läkaren, som av diakonsällskapet beräknats enligt lönegrad Ce 37, bör utgå enligt de grunder, som gäller för biträdande överläkare vid statens sinnessjukhus. Lönerna till socialkuratorn, en kliniksköterska och en husfader bör beräknas efter resp. lönegraderna 18, 15 och 15 i stället för efter resp. 17, 14 och 16. Av föreståndarens lön bör en tredjedel i stället för hälften anses belöpa på kliniken.

Med nu angivna justeringar kan avlöningskostnaderna beräknas till 191 256 kronor.

Posten 3 bör med ledning av de verkliga telefonkostnaderna för år 1954, 3 868 kronor, beräknas till 3 900 kronor.

Posten 6. Diakonsällskapet tillgodoför sig ett förvaltningsarvode av 50 000 kronor för den centrala administrationen av epileptiker vården, varav 4 000 kronor torde kunna påföras undersökningsavdelningen.

Posten 11. Utspisningskostnaden har för år 1955 beräknats efter 4 kronor 50 öre för dag. Inom styrelsens epileptikerdelegation har enighet nåtts om att vid förevarande kalkyl hänsyn skall tagas endast till råvarukostnaden, som diakonsällskapet beräknar till 3 kronor för dagportion, varjämte för tillagningskostnaden skall beräknas en ersättning av 30 öre för kostdag. Då antalet dagportioner bör upptagas till 4 880, bör för kosthållet beräknas 16 110 kronor.

Posten 17. Enligt läkarredogörelse för första halvåret 1955 har av alla vid kliniken tillgängliga vård dagar endast 113 lämnats outnyttjade. Då anledning saknas att räkna med mindre beläggning under 1956, bör de disponibla vård dagarna för detta år ($14 \times 365 = 5\,110$) minska med 230 till 4 880. Inkomst ($24 \times 4\,880$) 117 120 kronor.

Posten 18. När det allmänna statsbidraget för 1956 bör bestämmas till 1 700 kronor för vård plats, uppräknas posten med (14×400) 5 600 kronor.

Posterna 19 och 20. Vid beräkningen av dessa poster bör från den sammanlagda avlöningskostnaden vid kliniken avräknas avlöning till överläkare och husfader. Procentbidraget från vårdhemmen bör alltså beräknas på ett för såväl Berga som Skåve gemensamt underlag av ($191\,256 - 32\,042$) 159 214 kronor och sålunda upptagas till 29 896 kronor.

Det underskott, som vid ett godtagande av dessa medicinalstyrelsens förslag skulle täckas genom extra statsbidrag, uppgår alltså till 113 167 kronor men synes böra avrundas nedåt till 113 000 kronor.

Beträffande diakonsällskapets framställning om ytterligare statsbidrag för att täcka underskottet för år 1954, 17 112 kronor, framhåller medicinalstyrelsen, att nämnda belopp med tillämpning av för år 1955 antagna principer för det extra statsbidraget synes böra reduceras till 24 kronor. Framställningen bör därför icke föranleda någon åtgärd.

II. (Skolöverstyrelsens framställning)

Då statsbidraget till lärarlöner utbetalas i efterskott, skall bidraget till Margarethahemmet beräknas på under läsåret 1955/56 vid hemmet inrättade tjänster. Hemmet kommer under nämnda läsår att förutom rektorstjänsten ha fyra ordinarie samt en extra ordinarie lärartjänst i kunskapsämne, en ordinarie lärartjänst i kvinnlig slöjd och en förskollärartjänst. Det för budgetåret 1956/57 utgående statsbidraget till avlöningar åt rektor och vissa lärare vid Margarethahemmet kan således uppskattas till 84 474 eller avrundat 85 000 kronor.

Yttranden

I. (Medicinalstyrelsens framställning)

Statskontoret finner en höjning av bidraget till epileptikeranstalterna från 1 300 till 1 500 kronor per vård plats motiverad.

Förslaget om att det under en följd av år utgående extra statsbidraget till svenska diakonsällskapets undersökningsavdelning å Stora Sköndal skulle öka till 113 000 kronor, kan ämbetsverket icke tillstyrka. Enligt statskontorets uppfattning bör vårdhemmets andel i kostnaderna för avdelningen höjas. Statsbidraget torde sålunda böra begränsas till cirka 90 000 kronor. Ytterligare bidrag till verksamheten för år 1954 synes icke böra utgå.

Statens lönenämnd har funnit framställningen icke giva anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen

Driftbidraget i allmänhet till de enskilda epileptikeranstalterna för budgetåret 1955/56, som utgår med ett fast belopp om 1 300 kronor per år och godkänd skol- eller vårdplats på internat, avser anstalternas kostnader under kalenderåret 1955. Det för budgetåret 1956/57 av medicinalstyrelsen föreslagna statsbidraget om 1 700 kronor per vårdplats kommer alltså att avse kostnaderna under kalenderåret 1956. I avvaktan på ett ställningstagande till de förslag, som framlagts i medicinalstyrelsens nyligen avlämnade betänkande om epileptikervårdens organisation, synes bidraget såsom medicinalstyrelsen föreslagit böra utgå efter de grunder, som fastställdes vid 1955 års riksdag. Beträffande storleken av bidraget för år 1956 vill jag erinra om att den verkliga genomsnittskostnaden per vårdplats under år 1954 uppgick till 5 223 kronor för år. Den lägsta platskostnaden samma år uppgick till 3 226 kronor men undergick fram till oktober 1955 en höjning till 3 900 kronor per vårdplats. Med hänsyn härtill och då en viss stegring av utgifterna torde vara att vänta även under år 1956, anser jag mig böra förorda en höjning av statsbidraget. I likhet med statskontoret anser jag dock höjningen böra begränsas till 200 kronor. Bidraget bör alltså bestämmas till 1 500 kronor per vårdplats och år räknat fr. o. m. den 1 januari 1956. Vid bifall härtill och då medicinalstyrelsens beräkning av platsantalet vid epileptikeranstalterna icke givit mig anledning till erinran, kan det för nu ifrågavarande ändamål erforderliga medelsbehovet uppskattas till $[(750 + 15) 765 \times 1 500]$ 1 147 500 eller i avrundat tal 1 150 000 kronor.

Såsom medicinalstyrelsen framhållit har visserligen förenämnda statsbidrag de senaste åren successivt höjts i viss anslutning till inträdda kostnadsstegringar. Gällande utbetalningsföreskrifter — i princip efterskottsutbetalning men förskott utbetalas i juli månad varje år med 50 procent av det för närmast föregående kalenderår utbetalade statsbidraget — har emellertid medfört en eftersläpning, som utsatt anstalternas likviditet för stora påfrestningar. De åtgärder i fråga om förskottsbetalning med 50 procent av det för löpande kalenderår fastställda statsbidraget, som av medicinalstyrelsen föreslagits för att avhjälpa dessa svårigheter, har icke givit mig anledning till erinran. Någon särskild medelsanvisning för ändamålet erfordras icke, enär den slutliga regleringen av statsbidraget efter kalenderårets utgång äger rum under samma budgetår, som förskottsutbetalningen skett.

Bidraget för de i kontrollerad familjevård utackorderade epileptikerna torde böra utgå med ett oförändrat fast belopp av 300 kronor per utackorderad och år. För ändamålet torde böra beräknas ett belopp av i runt tal 6 000 kronor.

Vid sidan av det ordinarie driftbidraget har till svenska diakonsällskapet under en följd av budgetår utgått ett extra statsbidrag för en vid sällskapets

epileptikeranstalt å Stora Sköndal anordnad klinisk undersökningsavdelning för fallandesjuka män. Såsom villkor för bidragets åtnjutande gäller bl. a. att vid avdelningen skall mottagas patienter även från andra epileptikeranstalter enligt anvisningar, som inspektören för epileptikervården må meddela. Bidraget under budgetåret 1955/56 avser att täcka beräknat underskott under kalenderåret 1955 och utgår med högst 94 120 kronor, varav dock 35 000 kronor anvisats redan under budgetåret 1954/55. Underskottet å kliniken för år 1956, som av diakonsällskapet upptagits till 140 000 kronor, har av medicinalstyrelsen ansetts kunna reduceras till 113 000 kronor. Vid en tillämpning av de principer för detta bidrag, som godkändes vid 1955 års riksdag, men med ett godtagande av medicinalstyrelsens förslag i övrigt synes dock nämnda underskott böra ytterligare reduceras till i runt tal 106 000 kronor. I överensstämmelse med mitt ställningstagande till motsvarande äskande vid statens anstalt å Vilhelmsro är jag dock icke beredd förorda, att medel nu beräknas för bidrag till anställande av en socialkurator. Med hänsyn härtill och med beaktande av att driftbidraget i allmänhet till epileptikeranstalterna reducerats från av medicinalstyrelsen föreslagna 1 700 till 1 500 kronor per vårdplats och år, torde det särskilda statsbidraget till klinikens verksamhet under år 1956 böra beräknas till 98 920 eller i avrundat tal 99 000 kronor.

Beträffande diakonsällskapets framställning om ytterligare statsbidrag till kliniken för år 1954 vill jag erinra om att statsutskottet i sitt av riksdagen utan erinran lämnade utlåtande nr 84/1955 understrukit, att tilläggsanslag för driftkostnader — utöver de belopp, som av statsmakterna en gång anvisats — i princip icke borde ifrågakomma. Med hänsyn härtill och till vad medicinalstyrelsen framhållit i detta sammanhang synes ytterligare statsbidrag för år 1954 icke böra utgå.

Vad slutligen angår statsbidraget till kostnaderna för avlöning av lärare vid Margarethahemmet har skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet för ändamålet icke givit mig anledning till erinran. Förslaget innebär en ökning av medelsanvisningen med 10 000 till 85 000 kronor.

Vid bifall till vad nu förordats kan det sammanlagda medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1956/57 uppskattas till (1 150 000 + 6 000 + 99 000 + 85 000) 1 340 000 kronor, innebärande en ökning av medelsanvisningen med 226 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att statsbidrag till driften av epileptikeranstalter må utgå i enlighet med av mig i det föregående angivna förslag;

b) medgiva, att till svenska diakonsällskapet må — utan hinder av gällande bestämmelser om statsbidrag till epileptikeranstalter — under budgetåret 1956/57 utgå extra stats-

bidrag med högst 99 000 kronor för en vid sällskapets epileptikeranstalt å Stora Sköndal anordnad klinisk undersökningsavdelning för män, på villkor bl. a., att vid densamma mottages patienter även från andra epileptikeranstalter enligt anvisningar, som inspektören för epileptikerården må meddela;

c) till *Bidrag till epileptikeranstalter* för budgetåret 1956/57 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 340 000 kronor.

V. Bidrag till föreningen Margarethahemmet för sanering av hemmets ekonomi

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	130 000	130 000
1955/56 (statsliggaren s. 1014)	130 000	
1956/57 (förslag)	240 000	

Yrkande

Föreningen Margarethahemmet (skr. 15/9 1955) hemställer, att föreningen måtte beviljas ett anslag om 240 000 kronor såsom bidrag till föreningen för täckande av vid hemmet uppkommet underskott för år 1955.

Motiv

Verksamheten kommer att under år 1955 uppvisa ett starkt försämrat resultat. Lönerna kommer att uppgå till cirka 550 000 kronor, en stegring från föregående år med omkring 65 000 kronor beroende på dels löneklassuppflyttningar, dels höjning av det procentuella lönetillägget, dels ock en avsevärd höjning av ersättningen för obekvämt arbetstid. Kostnaderna för reparation och underhåll av byggnader har ökat med cirka 45 000 kronor från 34 600 kronor år 1954 till cirka 80 000 kronor. Taken på de tre stora huvudbyggnaderna har nämligen icke blivit omsedda sedan husen uppfördes, varför en översyn var nödvändig. I samband därmed reparerades och målades samtliga plåttäckningar. Då det varit svårt att få kvalificerad personal att stanna, har en grundlig omändring av personalvårningen på vårdhemmet måst vidtagas. Andra ändrings- och reparationsarbeten har betingats av lärarpersonalens ökning.

Vidare har inkomsterna minskat genom att vårdavgifterna nedgått med cirka 18 000 kronor, beroende på en i samråd med medicinalstyrelsen vidtagen omändring av vårdavdelning IV till en avdelning för enbart flickor. Till dess samtliga å den gamla avdelningen befintliga pojkar omhändertagits av andra anstalter, har inga nya patienter kunnat antagas, varför elev- och patientantalet för en tid visar en avsevärd minskning.

Det belopp, som måste av föreningen tillskjutas till hemmets drift under år 1955, uppgår till 283 000 kronor. Då föreningens ränteinkomster kan beräknas uppgå till 43 000 kronor för samma år, utgör alltså förlusten (283 000 — 43 000) 240 000 kronor.

Yttranden

Medicinalstyrelsen har vid en översiktlig granskning av den vid ansökningsföregående beräkningen av utgifter och inkomster vid Margarethahemmet för år 1955 icke funnit anledning till erinran. Styrelsen tillstyrker därför, att föreningen beviljas det begärda anslaget.

I betänkandet rörande epileptikervården har föreslagits, att åt medicinalstyrelsen skall uppdragas att utreda på vad sätt en erforderlig andra anstalt för barn och ungdom, lidande av epilepsi, lämpligast skall anordnas. Då även en omändring av Margarethahemmet till ett epilepsisjukhus vid denna utredning bör tagas under övervägande, torde till anslaget böra knytas det villkoret, att beloppet skall återbetalas, därest föreningen framdeles upphör att vid hemmet driva epileptikervård.

Statskontoret anser, att i framställningen redovisade beräkningar av inkomster och utgifter under år 1955 synes böra godtagas. Ämbetsverket har icke något att erinra mot att för sanering av föreningen Margarethahemmets ekonomi nu anvisas ett belopp av 240 000 kronor.

Departementschefen

Föreningen Margarethahemmet har tidigare vid fyra tillfällen erhållit särskilt ekonomiskt stöd från statens sida för sanering av hemmets ekonomi. Sålunda beviljade 1952 års riksdag föreningen ett ränte- och amorteringsfritt lån å 90 000 kronor för täckande av viss del av under åren 1949—1951 uppkomna förluster. Vidare har föreningen av 1953, 1954 och 1955 års riksdagar beviljats bidrag å tillhoppa ($3 \times 130\,000$) 390 000 kronor i anledning av under åren 1952—1954 uppkomna underskott å hemmets drift.

Den nu föreliggande framställningen avser bidrag för täckande av den förlust å i runt tal 283 000 kronor, som under år 1955 beräknas uppkomma å driften av föreningens förenämnda epileptikerhem. Av underskottet kan föreningen med anlåtande av inflytande räntemedel täcka ett belopp av omkring 43 000 kronor. Återstoden av underskottet skulle föreningen nödgas bestrida genom minskning av sina kapitaltillgångar, därest det äskade statsbidraget icke beviljades.

De skäl som föreningen anfört för en höjning av bidraget synes kunna godtagas. Med hänsyn härtill och till angelägenheten av att epileptikerhemmets fortsatta verksamhet säkerställes anser jag mig i likhet med medicinalstyrelsen och statskontoret böra tillstyrka, att medel anvisas för att möjliggöra ett särskilt bidrag till föreningen för täckande av dess förluster å

hemmets drift jämväl under år 1955. Enligt till inrikesdepartementet inlämnade uppgifter har förlusten för nämnda år på grund av försenad debitering av vissa utgifter, efter avdrag av föreningens förenämnda tillskott, reducerats till 238 115 kronor. Då emellertid den sammanlagda förlusten för år 1955 och föregående år uppgår till icke mindre än 360 695 kronor, förordar jag, att det särskilda statsbidraget avrundas uppåt till av föreningen begärda 240 000 kronor. Såsom villkor för statsbidragets åtnjutande torde liksom f. n. böra gälla, att en av medicinalstyrelsen utsedd revisor skall äga deltaga i granskningen av hemmets räkenskaper.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till föreningen Margarethahemmet för sanering av hemmets ekonomi* för budgetåret 1956/57 under elfte huvudtiteln anvisa ett anslag av 240 000 kronor.

VI. Bidrag till Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för utrustning av Fogdaröds- och Sättoftahemmen

För budgetåret 1953/54 har under fonden för låneunderstöd till Lån till Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för om- och tillbyggnad av Fogdarödshemmet anvisats ett investeringsanslag av 750 000 kronor.

Yrkande

Med *skrivelse den 16 februari 1955* har *medicinalstyrelsen* överlämnat två särskilda, den 29 december 1954 dagtecknade framställningar från föreningen Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. om bidrag med bl. a. 78 000 kronor till utrustning av förbundets epileptikerhem Fogdarödshemmet och Sättoftahemmet, båda i Höör.

Motiv

Av förbundets framställning inhämtas bl. a. följande.

Den om- och tillbyggnad av *Fogdarödshemmet*, för vilken förbundet erhållit statslån med 750 000 kronor, pågår och torde snart vara avslutad. I anslutning härtill har vissa nya behov uppkommit. Sålunda erfordras på grund av stark förslitning av befintliga inventarier nya sådana i patientrum, dagrum och matsalar m. m. Även för nytillkommande arbetsterapilokaler behövs lämplig inredning. Det samlade inventariebehovet beräknas draga en kostnad av cirka 70 000 kronor. Vidare föreligger behov av medicinsk laboratorieutrustning, kostnadsberäknad till 5 000 kronor.

Anställandet av ny personal kräver uppförande av ett personalbostadshus för 53 000 kronor, och för sysselsättning av patienterna erfordras ett växthus för omkring 15 000 kronor. Vissa i anslutning till om- och till-

byggnaden redan utförda arbeten har åsamkat föreningen en kostnad av 79 000 kronor.

Även vid *Sättoftahemmet* erfordras en komplettering av den medicinska utrustningen, vilket beräknas draga en kostnad av omkring 3 000 kronor.

Vidare erfordras personalbostäder och ett växthus, kostnadsberäknade till 80 000 resp. 15 000 kronor.

Medicinalstyrelsen hänvisar till en början till en av *styrelsens epileptiker-delegation* gjord utredning i ärendet, varav framgår bl. a. följande:

Delegationen har besökt såväl Fogdaröds- som Sättoftahemmet.

Ombyggnaden vid *Fogdarödshemmet* ger 72 som det vill synas ur vård-synpunkt fullt tillfredsställande platser. Härför fordras dock, att platser och gemensamhetsutrymmen förses med nya inventarier m. m. Den nuvarande inventarieuppsättningen, vilken är avsedd för allenast 67 platser, är på grund av ålder och förslitning i sådant skick, att den icke kan användas i de nya utrymmena. Även behovet av laboratorieutrustning vitsordas. Båda dessa ändamål bör skyndsamt tillgodoses, då risk eljest föreligger, att de nya lokalerna icke kan tagas i anspråk. Förbundets ekonomi — en allmän bedömning därav skedde i 1953 års statsverksproposition — medger nämligen icke inköp för egna medel. Övriga önskemål — nya personalbostäder och ett växthus — kan icke anses vara så brådskande, att förslag nu måste underställas riksdagen.

Framställningen om bidrag till komplettering av den medicinska utrustningen vid *Sättoftahemmet* tillstyrkes. En förbättring av de medicinska behandlingsmöjligheterna bör komma till stånd och detta förutsätter den begärda, mycket anspråkslösa kompletteringen.

Med prövningen av övriga önskemål beträffande Sättoftahemmet — personalbyggnad och växthus — kan anstå, till dess delegationen avgivit sitt slutbetänkande.

För egen del tillstyrker *medicinalstyrelsen* i princip vad delegationen hemställt. Förbundets framställning om bidrag till inventarier vid Fogdarödshemmet samt till medicinsk utrustning vid detta hem och Sättoftahemmet har granskats av centrala sjukvårdsberedningens materielavdelning. Denna har dock med hänsyn till den knappa tiden endast kunnat avgiva ett förhandsbesked, enligt vilket kostnaderna bör kunna begränsas, för inventarier vid Fogdarödshemmet till 63 000, för medicinsk utrustning vid Fogdarödshemmet till 4 500 och för sådan utrustning vid Sättoftahemmet till 1 600 kronor. I avbidan på slutligt besked från centrala sjukvårdsberedningen föreslår styrelsen, att förbundet erhåller statsbidrag för styrkta verkliga kostnaden, dock högst med de av beredningen föreslagna beloppen, tillhopa (63 000 + 4 500 + 1 600) 69 100 kronor, vilket belopp torde böra avrundas uppåt till 70 000 kronor. För ändamålet bör anvisas ett reservationsanslag om nämnda belopp.

Yttrande

Centrala sjukvårdsberedningen (yttrande den 25 oktober 1955) anser, att ett belopp av 75 000 kronor bör vara tillfyllt för att täcka utrustnings-

kostnaderna. Detta innebär en ökning med 5 000 kronor av det av medicinalstyrelsen i februari 1955 tillstyrkta beloppet men en minskning med 8 260 kronor i förhållande till av hemmens styrelse i september 1955 upprättad närmare specifikation av kostnaderna.

Departementschefen

Av den lämnade redogörelsen framgår, att föreningen Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. av 1953 års riksdag beviljades ett ränte- och amorteringsfritt lån om 750 000 kronor för vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid förbundets epileptikerhem Fogdarödshemmet i Höör. De med anslaget avsedda byggnadsarbetena avslutades redan under föregående år och de nya utrymmena har redan tagits i bruk för sitt ändamål. Det befintliga inventariebeståndet var på grund av ålder och stark förslitning icke i sådant skick, att det lämpligen kunde användas i de nya utrymmena. För de nytillkommande vårdplatserna och arbetsterapilokalerna saknades inventarier. Med hänsyn till angelägenheten av att snarast möjligt efter färdigställandet av de nya eller upprustade lokalerna kunna taga desamma i anspråk har föreningen varit nödsakad att med anlitan av tillfälligt upplånade medel inköpa erforderlig inventarieutrustning. Viss del av denna utrustning hade inköpts redan före centrala sjukvårdsberedningens granskning av utrustningsförslaget. Om beredningens normer följts vid dessa inköp, hade vissa besparingar utöver de av beredningen nu föreslagna varit möjliga. Beredningen har emellertid ansett nämnda inköp kunna få lämnas utan erinran. Med godtagande av detta förslag innebär centrala sjukvårdsberedningens granskning en reducering av medelsbehovet från av föreningen föreslagna 83 260 till 75 000 kronor.

För egen del vill jag framhålla, att det givetvis hade varit angeläget, att föreningen redan före inköpen tagit vederbörlig kontakt med centrala sjukvårdsberedningen. Med hänsyn till vad förut anförts anser jag mig emellertid kunna godtaga beredningens förslag i detta hänseende. Icke heller beredningens förslag i övrigt beträffande anskaffning av inventarier och laboratorieutrustning till Fogdarödshemmet eller komplettering av den medicinska utrustningen vid Sättoftahemmet har givit mig anledning till erinran.

Föreningen synes icke ha möjlighet att av egna medel bestrida kostnaderna för ändamålet. Jag anser mig därför böra förorda, att föreningen av statsmedel erhåller hjälp till anskaffningen, lämpligen i form av ett bidrag, motsvarande det av centrala sjukvårdsberedningen för ändamålet uppskattade medelsbehovet, i runt tal 75 000 kronor. Beloppet torde böra anvisas såsom ett särskilt reservationsanslag.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för utrustning av Fogdaröds- och Sätotahemmen* för budgetåret 1956/57 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

VII. Om- och utbyggnadsarbeten vid statens anstalt för fallandesjuka

Yrkanden

1) *Byggnadsstyrelsen* hemställer i *skrivelse den 31 augusti 1955*, att till påbörjande av andra etappen av om- och utbyggnadsarbeten vid statens anstalt för fallandesjuka anvisas 1 000 000 kronor.

2) *Medicinalstyrelsen* hemställer i *skrivelse den 21 december 1955*, att för utförande av hela andra etappen av nämnda arbeten anvisas 1 825 000 kronor.

Motiv

1) För utförande av panncentral jämte verkstäder och transformatorstation, administrationsbyggnad samt vissa yttre arbeten, utgörande en första byggnadsetapp i en upprustning av statens anstalt för fallandesjuka vid Vilhelmsro har anvisats sammanlagt 1 600 000 kronor.

I avvaktan på utredning av medicinalstyrelsen angående epileptikervårdens ordnande förordade departementschefen i propositionen nr 123/1955 av en föreslagen andra etapp en ombyggnad av den nuvarande administrationsbyggnaden till personalbostäder. För ändamålet anvisades av 1955 års riksdag 60 000 kronor.

Efter samråd med medicinalstyrelsen anser sig byggnadsstyrelsen böra ånyo upptaga frågan om medel för utbyggnad av etapp 2. Byggnadsstyrelsen erinrar härvid om vissa tidigare framförda synpunkter.

Medicinalstyrelsens delegation för epileptikervården framhöll i skrivelse till medicinalstyrelsen med förslag till provisoriska föreskrifter för budgetåret 1955/56 rörande epileptikervården m. m. bl. a., att Vilhelmsro även i framtiden borde fungera som centralanstalt för epileptiker. Vid besök på platsen och efter genomgång av ritningarna hade delegationen funnit, att de i en andra etapp föreslagna arbetena icke bunde rörelsefriheten, då det gällde förslaget om den framtida utformningen av verksamheten vid anstalten utan fastmer vore angelägna med hänsyn till att ett blivande reformprogram för epileptikervården utan dröjsmål skulle kunna genomföras. Vidare uttalade medicinalstyrelsen i den skrivelse till Kungl. Maj:t, varmed styrelsen överlämnade delegationens förslag, att delegationen uppgett sig ännu icke kunna framlägga beräkningar av det framtida antalet vårdplatser vid Vilhelmsro. Då de av delegationen förordade byggnadsarbetena, såvitt avsåge egentliga vårdplatser, icke syftade till anordnandet av några nya vårdplatser utan endast till att ersätta befintliga platser, som ej fyllde nutida krav, borde emellertid avsaknaden av beräkningar av totala

antalet vårdplatser vid anstalten ej utgöra hinder för att förslagen nu upp-
toges till prövning.

Medicinalstyrelsen har vid förnyat samråd med byggnadsstyrelsen ifråga-
satt, om icke ombyggnaden av »Hoppet» samt nybyggnaden av ett skol-
hem för 52 pojkar och flickor med ledning av den senaste tidens erfaren-
heter skulle kunna ges ett ur vårdsynpunkt ändamålsenligare utförande,
varvid närmast avsågs önskemålet att minska antalet vårdplatser per rum.
I anledning härav har byggnadsstyrelsen föreslagit omdisponering av skol-
hemmet på så sätt, att 2 rum för 6 patienter utbytes mot 2 rum för 4
patienter och 2 rum för 2 patienter, varvid kostnaden ökas med ca 15 000
kronor, ett belopp, som byggnadsstyrelsen anser godtagbart med hänsyn
till de vunna fördelarna. Vidare har styrelserna enats om att ombygg-
naden av »Hoppet» borde kunna anstå till dess nämnda skolhem samt
observationsavdelningen färdigställts.

Kostnaderna enligt prisläget den 1 juli 1955 för de i den andra etappen
nu ingående arbetena skulle då uppgå till sammanlagt 1 825 000 kronor
enligt följande fördelning:

skolhem för pojkar och flickor	515 000
observationsbyggnad	445 000
bostäder för intendent och andre läkare	190 000
telefonväxel	31 000
utbyggnad av reningsverk	230 000
yttre ledningar och jordkablar inklusive rörgravar och kulvertar, mottagnings- och transformatorstation samt planeringsarbeten	175 000
ritningar, kontroll, administration och oförutsedda utgifter	239 000

Kostnaderna har därvid, förutom i vad avser ovan berörda ändring i
skolhemmet, uppräknats med hänsyn till inträffad allmän kostnadsstegring.

I händelse av Kungl. Maj:ts godkännande av de föreslagna arbetena
avser byggnadsstyrelsen att påbörja desamma hösten 1956 samt beräknar
avsluta arbetena i början av år 1958. Vid dylikt förhållande erfordras för
nästa budgetår ett belopp av 1 000 000 kronor.

2) Efter byggnadsstyrelsens framställning har inträffat vissa händelser,
som påkallar en jämkning av några av förslagen.

Sjukhusintendenten har erhållit bostad i Jönköping. Till följd härav
kan den av byggnadsstyrelsen föreslagna intendentsbostaden utgå, vilket
medför en kostnadsbesparing om 100 000 kronor.

Kostnaden för en automatisk telefonväxel, 31 000 kronor, bör bestridas
från anstaltens omkostnadsanslag.

Vägen Falköping—Jönköping skall nu dras fram till den villa, som över-
läkaren förhyr av Jönköpings stad, och framför fastighetens port förenas
med den befintliga vägen Hjo—Jönköping. Härför måste en del av träd-
gården tagas i anspråk. En mycket hård trafik kommer att gå fram nära
bostaden. Då härtill kommer att villan är gammal och omodern och det
visat sig omöjligt att erhålla en överläkarbostad i Jönköping — något som

för övrigt knappast är att rekommendera för en sjukhuschef — bör den av byggnadsstyrelsen tidigare föreslagna överläkarbostaden nu hänföras till etapp II. Kostnadsökning 140 000 kronor.

Vissa av medicinalstyrelsens byggnadsinspektör föreslagna åtgärder beträffande uppvärmningen av byggnaderna vid sjukhuset bör nu vidtagas utom beträffande skolbyggnaden, som har en väl fungerande oljeeldningsanläggning. Huruvida dessa arbeten — med nu föreslagen jämkning betingande en kostnad av (137 000 — 17 000) 120 000 kronor — kan rymmas inom de av byggnadsstyrelsen för rörgravar och kulvertar m. m. samt för oförutsedda utgifter m. m. beräknade beloppen, 175 000 resp. 239 000 kronor, kan medicinalstyrelsen ej avgöra.

Det synes icke uteslutet, att vissa besparingar skulle kunna göras i det av byggnadsstyrelsen föreslagna programmet. Bl. a. synes det förtjänt att övervägas, om icke en förläggning av chefsbostaden närmare den övriga bebyggelsen än den som tänkts för intendentbostaden skulle kunna nedbringa kostnaderna för värmekulvertar m. m.

Vilhelmsro övertogs av staten i nerslitet skick år 1939. Sedan dess har paktiskt taget endast uppförts ny panncentral med tillhörande anordningar samt administrationsbyggnad — i och för sig i hög grad tillfredsställande. För att Vilhelmsro skall kunna fylla sina viktiga funktioner i den nya epileptikervårdorganisationen, är det nödvändigt att etapp II utförs i väsentligt snabbare takt än byggnadsstyrelsen tänkt sig. Sedan sjukhuset därigenom erhållit de nödvändigaste anordningarna kan takten göras lugnare. Hela det för etapp II beräknade beloppet, 1 825 000 kronor, bör därför anvisas för budgetåret 1956/57.

Yttrande

2) I yttrande över medicinalstyrelsens framställning framhåller *byggnadsstyrelsen* följande.

Mot det angivna medelsbehovet för arbeten vid Vilhelmsro, 1 825 000 kronor, och den i framställningen ifrågasatta anslutningen av vissa byggnader till panncentralen har byggnadsstyrelsen i princip intet att erinra. Panncentralen är planerad härför, men styrelsen finner att frågan om lämplig tidpunkt för anslutning av nu ifrågasatta byggnader bör närmare utredas innan slutligt ställningstagande sker.

Byggnadsstyrelsen har med hänsyn till vad som inträffat sedan nu föreliggande utbyggnadsprogram uppgjordes icke något att erinra mot föreslagna ändring beträffande uppförande av bostäder vid anstalten eller mot att kostnaden för telefonväxel bestrides från omkostnadsanslag.

Departementschefen

Såsom byggnadsstyrelsen anfört har av 1953, 1954 och 1955 års riksdagar anvisats sammanlagt 1 660 000 kronor för påbörjande av en om- och utbyggnad av statens anstalt för fallandesjuka. De arbeten, som hittills kommit till utförande, avser panncentral jämte verkstäder och transfor-

matorstation, administrationsbyggnad, kulvert för värmeledningar från panncentralen till sistnämnda byggnad, utvändiga ledningar och planering för samma byggnad ävensom ombyggnad av förutvarande administrationsbyggnaden till personalbostäder.

Byggnadsstyrelsen har nu, efter samråd med medicinalstyrelsen, föreslagit, att för påbörjande av en andra etapp i den planerade upprustningen av anstalten skulle anvisas ett belopp av 1 000 000 kronor. I denna etapp, för vilken de sammanlagda kostnaderna beräknats till 1 825 000 kronor, skulle bl. a. ingå ett skolhem, en observationsavdelning, vissa bostäder, utbyggnad av reningsverk samt en del yttre ledningsarbeten m. m. Medicinalstyrelsen har i senare framställning föreslagit dels vissa ändringar i de föreslagna arbetena — bl. a. beträffande uppvärmningsanordningar och bostäderna — dels ock att medel för utförande av hela andra etappen nu skulle anvisas.

För egen del vill jag erinra om att medicinalstyrelsen nyligen avlämnat betänkande rörande epileptikervårdens ordnande. Därvid har beträffande förevarande anstalt föreslagits en betydande utökning av platsantalet. Det är därför givetvis angeläget, att endast sådana arbeten nu kommer till utförande, som icke kan anses föregripa ett ställningstagande till i betänkandet framlagda förslag. Enligt vad medicinalstyrelsen och byggnadsstyrelsen framhållit skulle detta icke vara fallet beträffande något av de i etappen ingående företagen. Förslagen beträffande nya vårdplatser äsyftar sålunda endast att ersätta sådana platser, som ej fyller nutida krav på en tillfredsställande vårdstandard. Medicinalstyrelsen har emellertid föreslagit vissa ändringar i byggnadsprogrammet, vilka ändringar i visst hänseende av byggnadsstyrelsen ansetts böra närmare utredas före ett slutligt ställningstagande. Enligt vad jag inhämtat kan denna utredning föreligga färdig i god tid före det nya budgetårets början. Med beaktande bl. a. härav synes det lämpligen böra ankomma på Kungl. Maj:t att inom i huvudsak den kostnadsram, som förut angivits — 1 825 000 kronor — fastställa både vilka av de ifrågasatta byggnadsföretagen, som lämpligen bör ingå i denna etapp, och i vilken ordning dessa bör komma till utförande. Jag förordar, att för påbörjande av dessa arbeten anvisas av byggnadsstyrelsen föreslaget belopp, 1 000 000 kronor. Beträffande de föreslagna bostäderna vill jag därvid understryka angelägenheten av att kostnaderna bringas i närmare överensstämmelse med de belåningsvärden, som Kungl. Maj:t genom beslut den 16 december 1955 fastställt för egnahemslån till en- och tvåfamiljshus.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens anstalt för fallandesjuka: Om- och utbyggnadsarbeten* för budgetåret 1956/57 under statens allmänna fastighetsfond, inrikesdepartementet, anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

VIII. Lån till Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för vissa byggnadsarbeten vid Sättoftahemmet

Yrkande

Med skrivelser den 16 februari och den 21 december 1955 har *medicinalstyrelsen* överlämnat en den 29 december 1954 dagtecknad framställning från föreningen Lunds stift prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. om bidrag till uppförande av en ny vårdavdelning m. m. vid Sättoftahemmet i Höör.

Motiv

Av förbundets framställning inhämtas bl. a. följande.

De brister som vidlåder den nuvarande byggnaden vid det såsom annex till Sättoftahemmet anordnade vårdhemmet Skogsgård är sådana, att de ej tillåter, att man mycket längre uppskjuter frågan om en nybyggnad. Det såväl kroppsligt som psykiskt allt sämre klientel som tillföres epileptikeranstalterna gör också att dessas resurser nödvändigtvis måste göras större och bättre än vid den tidpunkt, då förbundet startade sin verksamhet inom epileptikervården. Skogsgård i sin nuvarande form kan ej fylla de krav, som man måste ställa på en kronisk vårdavdelning. Härtill kommer, att Skogsgård ur brandskyddssynpunkt är högst otillfredsställande, och trots försök att bota de värsta bristerna är byggnadens beskaffenhet sådan, att ett eldsvådetillbud skulle kunna leda till en katastrof. För Sättoftahemmet i dess helhet bör anordnas en samlingssal.

Medicinalstyrelsens epileptikerdelegation, som besökt hemmet, upplyser följande.

Huvudbyggnaden vid Sättoftahemmet, vilken i första hand användes för arbetshemsklientelet, är i stort sett i nöjaktigt skick. Den saknar dock samlingssal för anstaltens tillhoppa 91 intagna, vilket är en kännbar brist. Även övriga byggnader är i godtagbart skick utom vårdhemmet Skogsgård.

Sistnämnda hem består av en gammal privatvilla. Ehuru denna i viss utsträckning ombyggt och bestått tillfredsställande underhåll, får den numera anses olämplig för anstaltsvård. Den är i själva verket i skilda hänseenden så bristfällig, att en tillfällighet kan framtvinga en omedelbar evakuering. På grund härav bör en ersättningsbyggnad ofördröjligen komma till stånd. Hemmet kan icke självt stå för kostnaden.

Samlingssalen är välbehövlig och skulle medge en önskvärd höjning av vårdstandarden. Då såsom framgår av ritningen till nybyggnaden samlingssalen skulle förbinda huvudbyggnaden med det nya vårdhemmet, tillstyrker delegationen, att samlingssalen uppföres samtidigt med det nya vårdhemmet för att minska de sammanlagda byggnadskostnaderna.

För egen del finner *medicinalstyrelsen* ritningarna till ersättningsbyggnaden i huvudsak ändamålsenliga. Vissa jämkningar synes dock böra övervägas, bl. a. skulle det vara önskvärt om de båda matsalarna kunde flyttas så att flera patientrum skulle kunna läggas mot sydväst.

Nykterhets- och diakoniförbundet har upplyst, att kostnaden för bygg-

nadsföretagen — kulvert, samlingssal och vårdhem — i varje fall icke kommer att understiga 18 000 kronor för vårdplats eller tillhopa 612 000 kronor. Medicinalstyrelsen finner denna kostnad låg. Med hänsyn till epileptikervårdsdelegationens upplysning, att en tillfällighet kan göra det nödvändigt att omedelbart evakuera Skogsgård och att epileptikervården vid en sådan eventualitet skulle komma i ett svårt läge, förordar medicinalstyrelsen, att förbundet nu beviljas ett ränte- och amorteringsfritt lån om 600 000 kronor.

Yttranden

Centrala sjukvårdsberedningen har icke något att erinra mot utformningen av hemmet, såvida de av medicinalstyrelsen föreslagna och av byggnadsstyrelsen tillstyrkta jämkningarna av planlösningen genomföres.

Under ärendets handläggning har från förslagsställarna inkommit en ny preliminär kostnadsberäkning för byggnadsarbetena. Denna är daterad den 14 oktober 1955 och slutar på sammanlagt 645 000 kronor. Även den nu uppräknade siffran synes låg.

Byggnadsstyrelsen har intet att erinra mot det föreliggande ritningsförslaget till vårdavdelning och samlingssal. I princip synes den av medicinalstyrelsen ifrågasatta jämkningen i planlösningen riktig. Jämkningen och den fortsatta bearbetningen synes icke vara av större omfattning än att på sätt medicinalstyrelsen uttalar ett beslut bör kunna fattas om byggnadens uppförande i huvudsaklig överensstämmelse med föreliggande förslag. I anslutning till vad som under hand framkommit vid ärendets hitillsvarande handläggning finner byggnadsstyrelsen, att den angivna totalkostnaden för byggnadsföretaget är lågt beräknad.

I senare avgivet förnyat yttrande framhåller byggnadsstyrelsen, att även det numera uppgivna beloppet, 645 000 kronor, såvitt av det föreliggande utredningsmaterialet kan bedömas, knappast torde kunna förslå för byggnadsföretagets genomförande utan en viss begränsning av detsamma. Styrelsen hänvisar även till centrala sjukvårdsberedningens yttrande.

Departementschefen

Epileptikervård bedrives f. n. i statlig regi vid statens anstalt för fallandesjuka medan landsting och enskilda sammanslutningar eller personer svarar för driften av övriga epileptikeranstalter. Såsom jag inledningsvis anför har medicinalstyrelsen i sitt nyligen avlämnade betänkande föreslagit bl. a., att staten skall övertaga huvudmannaskapet för den del av epileptikervården, som kräver en särskilt anordnad anstaltsorganisation. Vidare har föreslagits en utökning av antalet platser på epileptikeranstalterna från f. n. omkring 970 till 1 130. Förslag grundade på betänkandet kommer emellertid av förut anförda skäl icke att föreläggas innevarande års riksdag.

Sättoftahemmet inrymmer f. n. inklusive det såsom annex anordnade vårdhemmet Skogsgård 91 platser, därav 28 vid Skogsgård. Medicinalstyrelsen har framhållit, att sistnämnda vårdhem måste anses olämpligt för anstaltsvård och så bristfälligt, att en tillfällighet kan framtvinga en evakuering. Jag har själv vid besök på anstalten i augusti 1955 kunnat konstatera, att en ersättningsbyggnad är i hög grad av behovet påkallad. Med hänsyn härtill och då platsbehovet för epileptiker är sådant, att en minskning av det nuvarande platsantalet genom bortfall av vårdplatser måste undvikas, anser jag mig böra förordna, att en nybyggnad snarast möjligt kommer till stånd. Såsom jag framhöll vid anmälan till 1953 års riksdag av en motsvarande anslagsfråga synes föreningen icke äga möjlighet att med egna medel genomföra de om- och tillbyggnadsarbeten som erfordras. Jag tillstyrker därför, att understöd av statsmedel lämnas föreningen till detta ändamål, lämpligen i form av ett stående räntefritt lån å 645 000 kronor. Jag förutsätter därvid, såväl att föreningen iakttagit av medicinalstyrelsen och i remissyttrandena framförda synpunkter på arbetenas utförande som att byggnadsföretaget så planeras och genomföres, att den förut angivna kostnadsramen blir tillräcklig. Såsom villkor för erhållande av detta lån torde — liksom för 1953 års lån — böra föreskrivas, att föreningen ställer säkerhet, som av Kungl. Maj:t godkännes, att lånet skall återbetalas, om verksamheten nedlägges eller icke upprätthålles på tillfredsställande sätt, samt att en ledamot i föreningens styrelse skall utses av Kungl. Maj:t eller enligt Kungl. Maj:ts bestämmande av medicinalstyrelsen. Medel för lånet torde böra anvisas under fonden för låneunderstöd.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Län till Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för vissa byggnadsarbeten vid Sättoftahemmet* för budgetåret 1956/57 under fonden för låneunderstöd, inrikesdepartementet, anvisa ett investeringsanslag av 645 000 kronor.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Jan Ödmann